

Coevorden

 52°39'N, 6°44'O

Uit Wikipedia, de vrije encyclopedie

Coevorden (uitspraak (info·uitleg)) (Nedersaksisch: *Koevern*, ook wel: *Ganzenstad*) is een stad en gemeente in het zuid-zuidoosten van de provincie Drenthe in Nederland. De gemeente telt 35.904 inwoners (30 november 2008, bron: CBS) en heeft een oppervlakte van 300 km² (waarvan 2,81 km² water).

Inhoud

- 1 Geschiedenis
 - 1.1 Ontstaan
 - 1.2 Burggraven van Coevorden
 - 1.3 Slag bij Ane
 - 1.4 Late Middeleeuwen
 - 1.5 Gelre
 - 1.6 Spaans beleg en herbouw van de stad
 - 1.7 Münster
 - 1.8 Periode van verval
 - 1.9 Franse overheersing
 - 1.10 Na de Tweede Wereldoorlog
- 2 Bezienswaardigheden
- 3 Media
- 4 Folklore
- 5 Bekende Coevordenaren
- 6 Openbaar vervoer
- 7 Geografie
 - 7.1 Stad, dorpen en gehuchten
 - 7.2 Buurtschappen
- 8 Politiek
 - 8.1 College van burgemeester en wethouders
 - 8.2 Verkiezingsuitslagen
 - 8.2.1 Tweede Kamerverkiezingen (TK) 2003, 2006
- 9 Bronnen
- 10 Externe links

Geschiedenis

Ontstaan

Op 26 november 944 schonk keizer Otto I van het Heilige Roomse Rijk "het recht van foreest" (het jachtrecht) in de Pagus Thriente aan Bisschop Balderik van Utrecht. Hiermee kwam de regio onder bestuur van het Utrechtse bisdom.

De eerste vermelding van de plaatsnaam vindt men in 1036, in de naam van Fredericus van Coevorden. De

Gemeente Coevorden

Gemeente in Nederland

Situering

Hoofdplaats **Coevorden**
Provincie Drenthe
Coördinaten 52°39' NB 6°44' OL

Algemeen

Oppervlakte 299,68 km²
- land 296,66 km²
- water 3,02 km²
Inwoners (30 november 2008) 35.904 [?] (121/km²)
CBS-code 0109
Belangrijke verkeersaders A37, N34, N381; spoorlijn Zwolle-Emmen

Politiek

Burgemeester (lijst) Bert Bouwmeester (D66)
Zetels
Gemeenteraad 25
PvdA 9
VVD 5
CDA 5
PAC 4
Gemeentebelangen 2

Overig

Postcode 7740-7759, 7840-7843, 7845-7857, 7860-7869, 7917, 7929
Netnummer 0524, 0528, 0591
Gem. WOZ-waarde (2008) € 205.000
WW-uitkeringen (2007) 23 per 1000 inw.
Autobezit (2007) 477 per 1000 inw.
Website www.coevorden.nl

eerste schriftelijke vermelding (op een oorkonde) van *Koevoorde* (een plaats waar boeren hun koeien door een doorwaadbare plek in een rivier drevén) dateert van 1148.

Burggraven van Coevorden

➤ *Zie Lijst van burggraven van Coevorden voor het hoofdartikel over dit onderwerp.*

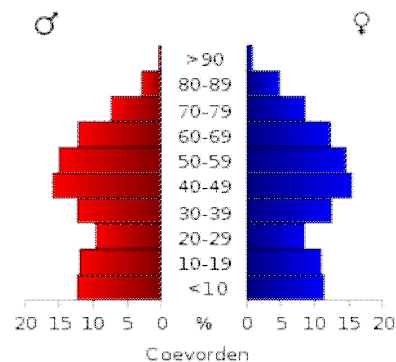
In 1141 werd door bisschop Hartbert van Bierum diens broer Ludolf van Bierum bekleed met de erfelijke waardigheid van burggraaf van Coevorden. Daarmee heeft Hartbert een trouwe vazal, wellicht zelfs een stroman die het gebied bestuurt. Nadat Hartbert in 1150 was overleden, werd de binding tussen het bisdom Utrecht en de *Stadt en Heerlickheyt Coevorden* snel minder sterk.

Ludolf werd opgevolgd door zijn zoons Volker van Coevorden en Rudolf I van Coevorden. Zij gedroegen zich als onafhankelijke heren. In 1182 leidde dit tot een belegering van de motte door bisschop Boudewijn II van Holland, waarbij de stad grotendeels werd verwoest. Als nieuwe kasteelheer werd door de bisschop graaf Otto van Bentheim aangesteld. De Heren van Coevorden en graaf Otto, zouden elkaar de heerschappij nog vele jaren betwisten. Tussen 1186 en 1192 werd opnieuw oorlog gevoerd, waarbij Rudolf I van Coevorden in gijzeling werd genomen. Volker wist intussen het kasteel te veroveren met daarin het gezin van Otto. Daarmee stonden de heren voldoende sterk om de macht op te eisen. Rudolf I van Coevorden werd erkend als burggraaf van Coevorden. Volker vestigde zich in Ansen en was de vader van Rudolf II van Coevorden, die burggraaf van Coevorden zou worden.

Slag bij Ane

Coevorden lag strategisch op de route van Groningen naar Münster, wat de stad tot een welvarende vestingstad maakte. De in 1215 gewijde bisschop van Utrecht Otto II van Lippe besloot de aanspraken van het bisdom op het gebied te verstevigen, niet in de laatste plaats om zijn inkomsten uit het gebied veilig te stellen, dan wel te vergroten. Otto stuitte echter op grote tegenstand, omdat de boeren hun heer Rudolf II van Coevorden steunden. Dit resulteerde in de slag bij Ane, waarbij Otto het leven verloor en de Drentse boeren onder commando van Rudolf II van Coevorden een klinkende overwinning behaalden.

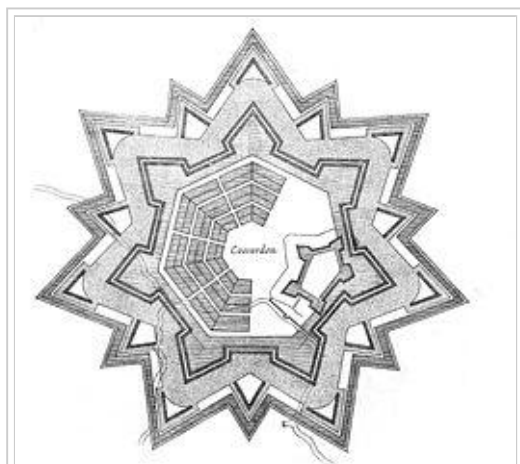
Na de dood van Otto van Lippe werd Wilbrand van Oldenburg tot bisschop gewijd, en ook Wilbrand trok ten strijde tegen de opstandige Drenten, waarbij hij de hulp van de Friezen inriep. Maar ook deze slag, de Fries-Drentsche oorlog, werd door de Drenten gewonnen. In een latere slag, bij Peize, werden de Drenten uiteindelijk verslagen, en werd burggraaf Rudolf II van Coevorden onder valse voorwendselen naar het

Nederland

Bisschop Otto II van Lippe spreekt de banvloek uit over Rudolf II van Coevorden.

De oude vestingwerken van de stad Coevorden (1646). Later zou Menno van Coehoorn de stad van nieuwe vestingwerken voorzien.

kasteel van Hardenberg gelokt. Hij werd gevangengenomen, gemarteld en vermoord op 25 juli 1230.

Het was zelden koek en ei tussen de bisschoppen en de kasteleins, en de vraag is of dit iets te maken had met de verhuizing in 1258 van het Sancta Maria de Campe- of Mariënklooster van Coevorden naar een dekzandrug op een plaats waar nu het centrum van Assen ligt.

Late Middeleeuwen

In 1288 kwam een kleinzoon van Rudolf weer aan de macht, en werd het kasteleinschap van de van Coevordens hersteld. Reinoud van Coevorden was een zoon van Eufemia, de dochter van Rudolf II, en van Hendrik van Borculo. Reinoud werd de stamvader van een reeks sterke heren van Coevorden, een dynastie die tot 1402 zou voortduren. Het machtsgebied breidde zich uit tot Borculo, Diepenheim, Lage (Duitsland) en Selwerd. Ze verwierven het muntrecht en beheersten de rechtspraak in Drenthe.

Pas tegen het einde van de 14e eeuw maakte bisschop Frederik van Utrecht een einde aan de strubbelingen door het opheffen van de erfelijkheid van het kasteleinschap van Coevorden. Frederik maakte daarbij handig gebruik van de onrust onder de bewoners van het gebied, Reinoud maakte zich niet populair met onrechtmatige belastingen en andere wandaden. In 1395 trok Frederik ten strijde tegen de heer van Drenthe, maar anders dan bij de slag bij Ane kon Reinoud niet rekenen op de steun van de boeren. Frederik werd door de notabelen van Coevorden erkend als landsheer, en zo kwam Reinoud alleen te staan in de strijd. Op 4 april 1402 deed hij afstand van al zijn rechten, en de Van Coevordens trokken zich terug op hun bezittingen in Twenthe en de Achterhoek. Coevorden kreeg op 31 december 1407 stadsrechten.

Gelre

Aan het begin van de 16e eeuw werden zowel de Kapel van Hulsvoort als de Nieuwe Kerk in Coevorden verwoest. De stad viel in 1518 in handen van Rudolf van Munster, echter in 1522 werd de stad heroverd door de Geldersen, onder bevel van Johan van Selbach. Selbach bestuurde daarna alle oostelijke gebieden, waaronder Overijssel en Drenthe tot aan de Groningse zee kust. Hij zou tot 1536 (het einde van Karel van Gelre's heerschappij) kastelein van Coevorden, en drost van Drenthe blijven.

Selbach zorgde voor versterking van de fortificaties, maar moest daarnaast zorgen voor voldoende belastinginning voor Gelre's hertog. Dat laatste viel hem niet mee, niet alleen omdat Drenthe geen rijke provincie was, maar zeker ook omdat de Drenten zich niet graag voegden naar Gelders gezag. In een brief uit 1536 beroept Selbach zich dan ook op overmacht, wegens de armoede van *"uwer vorstelijke genade onderzaten des lands van Drente"*.

In datzelfde jaar 1536 werd Selbach gedwongen het kasteel en de vesting over te dragen aan Georg Schenck van Tautenburgh, Karel V's legeraanvoerder in de regio.

Spaans beleg en herbouw van de stad

Coevorden werd in de periode van 1581 tot 1592 belegerd door de Spanjaarden. Deze periode begon met de Elfdaagse belegering in september 1581 onder leiding van George van Lalaing, de graaf van Rennenberg. Coevorden was namelijk een van de weinig versterkte steden in de noordelijke gewesten die niet aan het verraad van Rennenberg hadden meegedaan. Toen Maurits van Oranje in 1592 de Spanjaarden wist te verdrijven werd de stad grotendeels platgebrand door de Spanjaarden. Onder leiding van Francisco Verdugo, de laatste Spaanse stadhouder van de noordelijke gewesten, trachtten de Spanjaarden de stad opnieuw in 1594 te heroveren, maar dat kon door het leger van Prins Maurits worden

Beleg van Coevorden in 1592
door Maurits en Willem Lodewijk

voorkomen.

van Nassau

Coevorden moest geheel opnieuw opgebouwd worden. De nu nog bestaande historische gebouwen en vestingwerken, stratenstructuur en de stervormige stadsgracht dateren dan ook grotendeels uit het einde van de 16e en het begin van de 17e eeuw. De vestingwerken werden ontworpen door Menno van Coehoorn.

Münster

Op 30 juni 1672 werd Coevorden veroverd door de Bisschop van Münster, maar werd al weer snel daarna bevrijd door de Staatsen in opdracht van goeverneur Carl von Rabenhaupt. De Bisschop gaf het echter niet op, en onder leiding van Bommen Berend werd Coevorden in 1673 belegerd. Berend deed een poging Coevorden onder water te zetten door een dijk te bouwen in de Vecht bij Gramsbergen, de Coevordenaren werden echter door een zware storm, waardoor de dijk brak, net op tijd gered van de verdrinkingsdood.

De bestorming van Coevorden in 1672, geschilderd door Pieter Wouwerman

Periode van verval

In de 18e eeuw kwam de bevolkingsgroei tot stilstand. Coevorden was in die periode een doorgangsplaat voor turfshippers, die hun lading vanuit de Duitse en Oost-Drentse gebieden naar het westen van Nederland vervoerden. Deze functie van de binnenhaven van Coevorden verviel toen het veen was afgegraven. Als relatief grote stad had Coevorden nog wel een belangrijke regiofunctie, die echter langzamerhand door Emmen werd overgenomen.

Historische feiten van deze periode zijn het ijzerkoekenoproer en de stichting van de Joodse Gemeente in Coevorden.

Franse overheersing

In 1795 werd Coevorden door de Fransen ingenomen, een periode die tot 1814 zou voortduren. Het Franse leger werd als bevrijdingsleger ontvangen, de patriotten hadden voldoende steun opgebouwd en de trouw aan Oranje was niet al te groot. De Coevorder magistraat had patriot Berend Slingenberg benoemd tot secretaris, dit voorkwam echter niet dat de magistraat werd afgezet. Slingenberg werd secretaris van het Comité Revolutionair, en werd in 1811 *Maire* (burgemeester) benoemd.

De Fransen lieten na de troonsafstand van Napoleon de stad in 1814 in desolate staat achter, 43 huizen, 20 schuren en 2 molens werden in een brand verwoest, met een totale schade van 76.000 gulden.

Na de Tweede Wereldoorlog

Ook na de oorlog bleef Emmen de groei doormaken naar de belangrijkste stad in de regio, en diverse bedrijven en instellingen verhuisden van Coevorden naar Emmen. Pas in de jaren 80 en 90 kwam Coevorden weer wat beter op de kaart te staan, met de komst van diervoederbedrijf IAMS, en de aanleg van een NAVO depot. Dat depot is inmiddels in gebruik bij het Nederlandse leger.

Met het Europark, waarvan de bouw midden jaren 90 werd gestart, en dat voor een deel op Duits grondgebied wordt aangelegd, wil Coevorden de industrie en het bedrijfsleven in de regio een nieuwe impuls geven. Met dit park wil men een belangrijke schakel worden in het vervoer van goederen tussen west Nederland en het oosten en noorden van Europa.

In 1998 werd in het kader van de gemeentelijke herindeling in Drenthe het grondgebied van de gemeente uitgebreid met de voormalige gemeenten Dalen, Oosterhesselen, Sleen en Zweeloo.

Bezienswaardigheden

- Kasteel van Coevorden
- Korenmolen De Arend
- Museummolen Jan Pol (Dalen)
- Oranjenbank, een stenen bank ter ere van Wilhelmina der Nederlanden, Juliana der Nederlanden en Bernhard van Lippe-Biesterfeld
- Schans De Katshaar, een militaire versterking van opgeworpen aarde
- Stedelijk Museum Drenthe's Veste
- Stichting Openluchtmuseum 'Ellert en Brammert' (Schoonoord)
- Van Heutszpark
- Watertoren

Media

Het Kasteel van Coevorden

Beeld van de drie podagristen

De watertoren

Het arsenaal

Meer afbeeldingen die bij dit onderwerp horen, zijn te vinden in de categorie **Coevorden** van Wikimedia Commons.

Folklore

In Coevorden wordt in 2005 het traditionele Zuidenveld gehouden. Een van oorsprong agrarisch gebeuren, met veekeuringen en een concours hippique. Na de MKZ-crisis zijn de veekeuringen verboden en heeft het geheel een meer nostalgisch, maar wel agrarisch karakter gekregen. Gebleven is de allegorische optocht aan het begin, in dit geval op donderdag 21 juli 2005, waaraan praalwagens uit alle voormalige acht Zuidenveldgemeenten meedoen.

Bekende Coevordenaren

- Relus ter Beek (1944-2008), politicus (o.a. commissaris van de Koningin van Drenthe)
- Thijs Berman (1957), politicus (Europarlementariër)
- Lodewijk Dommers (1837-1908), ondernemer en politicus (o.a. raadslid van Coevorden)
- Don Diablo (1980), dj, artiest, zanger en producer (echte naam Don Pepijn Schipper)
- Bas Dost (1989), voetballer (tegenwoordig bij Heracles Almelo, voorheen bij FC Emmen en Germanicus)
- Albertino Essers (1969), darter
- Mient Jan Faber (1940), vredesactivist, oud-secretaris van het IKV en bijzonder hoogleraar

- Mark-Jan Fledderus (1982), voetballer (FC Groningen)
- Joannes Benedictus van Heutsz (1851-1924), generaal en gouverneur-generaal van Nederlands-Indië 1904-1909
- Jan de Jonge (1963), oud-voetballer (o.a. FC Groningen en BVO Emmen) en voetbaltrainer (momenteel De Graafschap)
- Johan Picardt (1600-1670), historicus, medicus, predikant en landontginer
- Carl von Rabenhaupt (1602-1675), edelman, militair en politicus (o.a. gouverneur van Coevorden)
- Tjako van Schie (1961), pianist, componist en correpetitor
- Berend Slingenberg (1769-1849), politicus (Coevordens eerste burgemeester in de 19e eeuw)
- George Vancouver (1757-1798), marine-officier en ontdekkingsreizger (had zijn wortels in Coevorden)
- Joël Voordewind (1965), bestuurder en politicus

Openbaar vervoer

Tramstation van de DSM te Coevorden in 1906

Coevorden ligt aan de spoorlijn Zwolle-Emmen. Er zijn stations in Coevorden en Dalen, waarbij het station Coevorden ook door sneltreinen wordt aangedaan. Deze door de NOLS gebouwde lijn is in 1905 geopend. In 1910 werd de spoorlijn tussen Coevorden en Laarwald, die ook door de NOLS is aangelegd, geopend. Deze lijn wordt sinds 1939 alleen gebruikt voor goederenvervoer door de Bentheimer Eisenbahn AG. Het stationsgebouw van Coevorden werd in 1976 vervangen door een modern gebouw.

In 1897 krijgt Coevorden haar eerste stoomtramverbinding wanneer de DSM haar station in deze plaats opent. In 1918 opent de EDS het tweede stoomtramstation in deze plaats. In 1936 wanneer de maatschappijen fuseren, wordt er een station gesloten. In 1947 wordt het vervoer per stoomtram opgeheven.

Buslijnen anno 2004 in de gemeente zijn:

- lijn 26: Coevorden–Schoonebeek–Klazienaveen–Emmen
- lijn 21: Emmen–Erm–Sleen–Noordsleen–Schoonoord–Assen
- lijn 22: Zweeloo–Wezup–Westerbork–Beilen–Assen
- lijn 27: Hoogeveen–Geesbrug–Zwinderen–Gees–Oosterhesselen–Meppen–Aalden–Zweeloo–Emmen
- lijn 29: Coevorden–Slagharen–Dedemsvaart–Zwolle
- lijn 33: Coevorden–Steenwijksmoer–Nieuwe Krim–Dalerpeel–Nieuwlande–Hoogeveen
- lijn 223: Coevorden–Dalen–Wachtum–Oosterhesselen–Meppen–Aalden–Zweeloo (gering aantal ritten; alleen als vraagafhankelijk vervoer)

Geografie

De gemeente Coevorden telt 38 officiële kernen, waarvan de stad Coevorden verreweg de grootste is.

Stad, dorpen en gehuchten

Aantal inwoners per woonkern op 1 januari 2004:

Coevorden	14.450	Wachtum	280
Dalen	3470	Dalerveen	260
Sleen	2240	De Kiel	260

Schoonoord	2100	Zwinderen	240
Aalden	1850	't Haantje	230
Oosterhesselen	1800	Wezup	200
Geesbrug	720	Benneveld	180
Steenwijksmoer	650	Holsloot	180
Gees	610	Stieltjeskanaal	180
Dalerpeel	600	Wezuperbrug	180
Noord-Sleen	460	Nieuwe Krim	170
Erm	420	Achterste Erm	70
Meppen	360	Diphooorn	60
Zweeloo	340		

Bron: CBS

Overige officiële kernen:

- Ballast
- De Haar
- De Mars
- Den Hool
- Kibbelveen
- Klooster
- Nieuwlande (gedeeltelijk)
- Padhuis
- Pikveld
- Vliegghuis
- Weijerswold

Buurtschappen

Naast deze officiële kernen bevinden zich in de gemeente de volgende buurtschappen: Bovensteenwijksmoer, De Bente, Eldijk, Grevenberg, Hooghaar, Langerak, Schimmelarij, Valsteeg, Veenhuizen en Vossebelt.

Politiek

College van burgemeester en wethouders

- Burgemeester: B.J. (Bert) Bouwmeester - D66
- Wethouder: T. (Truus) Pot-Eland - PvdA
- Wethouder: G. (Geert) Braam - PvdA
- Wethouder: J. (Jetty) Remmelts-van Royen - VVD
- Wethouder: G. (Geert) Roeles - VVD

Verkiezingsuitslagen

Tweede Kamerverkiezingen (TK) 2003, 2006

Partij	TK 2003	TK 2006	
	in %	in %	stemmen
Opkomst	83,6	82,7	23.011
PvdA	37,9	30,1	6.918
CDA	27,0	25,1	5.763
VVD	18,6	17,0	3.914

SP	4,3	14,7	3.369
PVV	-	4,1	946
GroenLinks	3,2	3,9	687
ChristenUnie	1,2	2,9	670
Partij voor de Dieren	-	1,3	294
D66	2,9	1,0	240
Eén NL	-	0,3	71
SGP	0,2	0,2	54
LPF > LVF	3,8	0,2	37
PVN	-	0,1	17
Nederland Transparant	-	0,0	7
LDP	-	0,0	4
Poortman	-	0,0	3

Bronnen

- <http://www.coevorden.nl/web/show/id=136675>
- http://www.kgv.nl/wiki/index.php/Annales_Rodenses_Toelichtingen_NL

Externe links

- Website van de gemeente Coevorden
- Coevorden in Oorlog
- Website van het Zuidenveld

Gemeente Coevorden Plaatsen: Aalden · Achterste Erm · Benneveld · Coevorden · Dalen · Dalerpeel · Dalerveen · De Kiel · Diphoorn · Eldijk · Erm · Gees · Geesbrug · 't Haantje · Holsloot · Langerak · Meppen · Nieuwe Krim · Nieuwlande (ged.) · Noord-Sleen · Oosterhesselen · Schoonoord · Sleen · Steenwijksmoer · Stieltjeskanaal · Veenhuizen · Wachtum · Wezup · Wezuperbrug · Zweeloo · Zwinderen Overige: Ballast · De Haar · De Mars · Den Hool · Kibbelveen · Klooster · Padhuis · Pikveld · Schimmelarij · Vlieghuis · Weijerswold	
Provincie Drenthe Aa en Hunze · Assen · Borger-Odoorn · Coevorden · Emmen · Hoogeveen · Meppel · Midden-Drenthe · Noordenveld · Tynaarlo · Westerveld · De Wolden <i>Nederland · Provincies · Gemeenten</i>	
Plaats met start- of eindpunt aan het Pieterpad	Uitklappen

Categorieën: Coevorden | Nederlandse vestingstad | Plaats in Drenthe

- Deze pagina is het laatst bewerkt op 21 jan 2009 om 19:53.
 - De tekst op Wikipedia is zonder enige vorm van garantie beschikbaar onder de GNU Free Documentation License.
- Wikipedia® is een geregistreerd handelsmerk van de Wikimedia Foundation, Inc., een in de

Verenigde Staten geregistreerde organisatie zonder winstoogmerk.